

Representantforslag 102 S

(2014–2015)

fra stortingsrepresentantene Geir Jørgen Bekkevold og Rigmor Aasrud

Dokument 8:102 S (2014–2015)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgen Bekkevold og Rigmor Aasrud om en ansvarlig og solidarisk spillpolitikk

Til Stortinget

Bakgrunn

Det norske spillmonopolet og Norsk Tipping ble opprettet i 1948 med utgangspunkt i myndighetenes behov for å bekjempe spillavhengighet og sosiale utfordringer som følge av spill og gambling. I tråd med pengespilloven skal Norsk Tipping avholde og formidle pengespill i betryggende former under offentlig kontroll, med sikte på å forebygge negative konsekvenser, samtidig som det gjennom rasjonell drift skal legges til rette for at mest mulig av overskuddet kan gå til samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur. Norsk Tipping er et 100 pst. statlig eid særlovselskap, og eierskapet forvaltes av Kulturdepartementet. Hovedmålet med eierskapet er å sikre sektorpolitisk måloppnåelse ved at selskapet skal kanalisere nordmenns spillelyst inn mot et ansvarlig og moderat tilbud som ikke skaper samfunnsproblemer, samt at selskapet skal generere overskudd til samfunnsnyttige formål. Norsk Tipping sørger for inntekter til idrett, kultur og frivillige organisasjoner.

Forslagsstillerne vil understreke det sosialpolitiske grunnlaget for enerettsmodellen og betydningen av å beskytte og forsterke denne velfungerende modellen. Forslagsstillerne ønsker en bred og helhetlig debatt om norsk spillpolitikk.

Det er bred politisk enighet om at enerettsmodellen bør ligge fast, men det er ulike syn på hvilke og hvor store endringer som kan innføres uten at enerettsmodellen trues og mister sitt juridiske grunnlag.

Regjeringen besluttet 26. februar 2015 at fem nye lotterier, som hver kan omsette for 300 mill. kroner i året, etableres utenfor tippenøkkelen. Forslagsstillerne mener det er svært problematisk å åpne for flere private lotterier samtidig som Norsk Tippings enerett videreføres. Pengespilloven gir Norsk Tipping enerett til å avholde enkelte pengespill og lotterier. Eneretten er begrunnet i sosialpolitiske hensyn og er derfor lovlig etter EØS-avtalen. Lotteriloven tillater at private aktører kan avholde lotterier i begrenset omfang. Disse kan bare avholdes til inntekt for samfunnsnyttige eller humanitære forhold. Etter EØS-avtalen kan et begrenset privat lotterimarked tillates samtidig som en monopolmodell beholdes, men det er ingen klar avgrensning i EØS-retten av hvor stort det private lotterimarkedet kan bli før det utfordrer enerettsmodellen.

Norges Idrettsforbund, beredskapsorganisasjoner som Røde Kors og Norsk Folkehjelp, kulturorganisasjoner og mange flere som driver frivillig arbeid i Norge er bekymret for at en liberalisering av spillpolitikken kan føre til en svekking av arbeidet med spillavhengighet og en reduksjon av Norsk Tippings overskudd. Forslaget kan bety reduserte bevilgninger til tusenvis av lag og foreninger landet rundt, fra fotballag til skolekorps eller hjelpekorps. Norsk Tipping har gjennom systematisk arbeid som en helhetlig spillaktør utviklet gode systemer for å forebygge spillproblematiske adferd. En av de viktigste årsakene til fremgangen er mulighetene som følger av å være en helhetlig aktør med oversikt over hvor mye den enkelte spiller til enhver tid. Etter automatforliket i 2003 har antall spillavhengige i Norge blitt redusert. Men det er fortsatt flere med problematisk spilladferd som tar høye forbrukslån for å få spilt mer. Å gi fra seg en av hovedfordelene i arbeidet mot avhengighet, helhetlig kunnskap om spillerne, kan svekke dette ar-

beidet. Forslagsstillerne deler organisasjonenes bekymring.

Ifølge Norges Idrettsforbund (NIF) utfordrer regjeringens endringer i reglene for lotterier dagens enerettsmodell. NIF mener det ikke er juridisk grunnlag for å endre forutsetningene for spill i Norge. De mener regjeringen med sine endringer risikerer å røke ved hele enerettsmodellens juridiske grunnlag.

Forslagsstillerne mener det er sannsynlig at det å la opptil seks operatører drive lotterivirksomhet i Norge vil bli sett på som en opphevelse av enerettsmodellen. Forslagsstillerne frykter at det vil kunne føre til at andre selskaper ut ifra et likhetsprinsipp vil kreve tilgang til det norske lotterimarkedet, at enerettsmodellen opphører, og frivilligheten og idretten påføres tapte inntekter.

Ifølge kulturminister Thorhild Widvey utfordrer organisering og eierskap til pantelotteriet og Extraspillet dagens enerettsmodell, og de foreslåtte endringene i lotteriloven begrunnes med dette. Forslagsstillerne mener et åpenbart alternativ bør være å bidra til en avtale der Extraspillet blir del av enerettsmodellen som forvaltes av Norsk Tipping, og pantelotteriet sikres videreføring, etter modell av Finlands utvikling og organisering av spill- og lotterimarkedet med enerettsmodell og full aksept i EU-sammenheng. Forslagsstillerne mener en mulig løsning kan være at Extraspillet innlemmes i enerettsmodellen, mens pantelotteriet sikres videre drift på annen måte. Innsamlingen av pant vil etter forslagsstillernes syn ikke redusere Norsk Tippings overskudd, skaper ikke spillavhengighet, og kan gis tillatelse uten å utfordre EØS-regelverket.

I en rapport fra Lotteritilsynet fra 2014, basert på en undersøkelse gjennomført av Universitetet i Bergen, kategoriseres 22 000 nordmenn som problemspillere, det vil si mennesker som lider av spillavhengighet. I tillegg er 89 000 moderate risikospillere, mens 289 000 er lavrisikospillere. Norsk Tipping har stor oppmerksomhet rettet mot ansvarlig spill og forebygging av negative sosiale konsekvenser. For å øke ansvarligheten ved selskapets spill har Norsk Tipping innført 18-årsgrense, obligatorisk identifisering av alle spillere samt registrering av alt spill. Videre er det innført opplæring av kommisjonærer og lokaleinnehavere, beløpsgrenser for enkelte spill, risikovurdering av alle spill og ansvarlighetsverktøy. Selskapet er sertifisert etter internasjonale standarder for ansvarlig spill. Norsk Tippings spill står for 67 pst. av bruttoomsetningen i det regulerte lotteri- og pengespillmarkedet.

Det er Riksrevisjonens oppfatning at Norsk Tipping bidrar til at målet om ansvarlig spill nås. Forslagsstillerne vil likevel påpeke at noen av Norsk Tippings spill har aggressive egenskaper, selv om det er lagt inn begrensninger for innsats- og gevinststørrelse. Norsk Tipping har et potensial for å ta ytterli-

gere sosialt ansvar, blant annet med lavere premier for flere spill, færre jackpott og mindre aggressiv og spillstimulerende markedsføring. Det er et åpent press fra utenlandske aktører som Norsk Tipping må forholde seg til, men det er ikke et mål at det norske spillmarkedet skal øke i omfang eller bli mer aggressivt. Forslagsstillerne mener videre at lavere premienivå, realistisk markedsføring og mindre oppmerksomhet på de få, høye gevinstene, kan være viktige virkemidler for å unngå at pengespill styrker forskjellene mellom fattige og rike i Norge.

Det vises videre til kommisjonærers praksis med utlån av spillerkort. Det understrekes at utlånsvirksomhet er forbudt og uakseptabelt. Det bør vurderes hvordan eventuell utlånspraksis kan forhindres i større grad enn i dag.

Behovet for å bekjempe spillavhengighet og sosiale utfordringer som følge av spill og gambling er ikke mindre i dag enn i 1948. Det er avgjørende at norske myndigheter viderefører og forsterker den velfungerende enerettsmodellen i tiden som kommer.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen inkludere Extraspillet under enerettsmodellen og Norsk Tipping, samt avklare statusen til pantelotteriet. Dette bør gjøres for å videreføre og styrke enerettsmodellen.
2. Stortinget ber regjeringen beskytte enerettsmodellen ved ikke å etablere nye store lotterier utenfor tippensykkelen.
3. Stortinget ber regjeringen om ikke å innføre en ny lisensordning for pengespill som åpner for utenlandske spill selskaper.
4. Stortinget ber regjeringen sikre at Norsk Tippings spill faktisk bidrar til en ansvarlig og solidarisk spillpolitikk.
5. Stortinget ber regjeringen vurdere innføring av spillerkort og registrering knyttet til alle digitale spill.
6. Stortinget ber regjeringen utrede hvordan kommisjonærers praksis med utlån av spillerkort kan forhindres i større grad enn i dag.
7. Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak for å hindre utenlandsk Internett-trafikk også på spillområdet.
8. Stortinget ber regjeringen forsterke enerettsmodellen ved å hindre reklame for ulovlige spill på norske kanaler gjennom bruk av omgåelsesparagrafen.

9. Stortinget ber regjeringen vurdere et tak for administrasjons- og markedsføringsutgifter i det norske spillmarkedet. Dette bør gjøres for å sikre at overskudd fra spill i sin helhet går til frivillige og humanitære formål.

28. april 2015

